

Nr 22.

Ankom till riksdagens kansli den 26 mars 1936 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av framställningar angående ersättning till vissa personer i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring m. m.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar angående ersättning till vissa personer i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring m. m.

I fråga om utredningen i de ärenden, som behandlas i utlåtandet, får utskottet, i den mån redogörelse i det följande ej lämnas, hänvisa till nedan angivna propositioner och motion.

1:o.

Nils Ture Herbert Rundqvist. I en den 6 mars 1936 dagtecknad proposition nr 145 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att till Nils Ture Herbert Rundqvist må — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den tid, som föreskrives i 12 § förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring — från och med den 1 januari 1936 från beväringssmannskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Rundqvist den 23 januari 1916 erhållit fast anställning vid flottans station i Karlskrona såsom torpedeldare; att han under olika tidsperioder år 1916 vårdats för ledgångsreumatism; att han vid kassationsmönstring den 6 mars 1917 erhållit avsked på grund av nämnda sjukdom; att Rundqvist, i anledning av en den 6 mars 1921 till chefen för Karlskrona örlogsstation gjord hänvändelse för erhållande av uppgift, huruvida ersättning kunde beredas Rundqvist för ifrågavarande sjukdom, genom en den 12 i sistnämnda månad dagtecknad skrivelse meddelats, bland annat, att ersättning enligt förenämnda förordning den 18 juni 1909 icke kunde utgå, enär tiden för ansökan enligt nämnda förordning vore försuttan, samt att fatalitetiden endast genom särskilt riksdagsbeslut kunde förnyas; att Rundqvist efter erhållet avsked vid olika tillfällen vårdats för ledgångsreumatism; samt att han enligt ett den 3 december 1935 av legitimerade läkaren G. Brändstedt utfärdat intyg upprepade gånger, senast

den 7 oktober—den 3 november 1935, behandlats för reumatisk regnbågs-hinneinflammation i bägge ögonen, vilken sjukdom visat sig recidivera påfallande ofta.

Riksförsäkringsanstalten har i avgivet utlåtande meddelat, att anstalten, därest framställning om ersättning gjorts inom därför föreskriven tid, skulle hava tillerkänt Rundqvist ersättning jämlikt 1909 års militärsättningsförordning.

Under erinran att riksdagen tidigare i åtskilliga fall av likartad beskaffenhet med det nu förevarande meddelat dispens från de i 1909 års militärsättningsförordning stadgade preskriptionsbestämmelserna, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

2:o.

Hugo Ragnar Tjäderqvist. Under punkten 2 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att till Hugo Ragnar Tjäderqvist må — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den tid, som föreskrives i 12 § förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring — från och med den 1 januari 1936 från beväringmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.

Riksförsäkringsanstalten har i avgivet utlåtande meddelat, att anstalten, därest framställning om ersättning gjorts inom vederbörlig tid, skulle hava tillerkänt Tjäderqvist ersättning jämlikt 1909 års militärsättningsförordning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

3:o.

Karl Erik Göte Karlsson. I punkten 3 av förevarande proposition nr 145 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att till Karl Erik Göte Karlsson må — utan hinder därav att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den tid, som föreskrives i 12 § förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring — från och med den 1 januari 1936 från beväringmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Karlsson fullgjort värnplikts-tjänstgöring vid Livgrenadjärregementet med första tjänstgöring och första repetitionsövning under år 1926 samt andra repetitionsövning under tiden den 11 september—den 5 oktober 1927; att han vid inryckning till fullgörande av tredje repetitionsövning den 10 september 1928 på grund av lungsjukdom befunnits oduglig till krigstjänst, varför han omedelbart hemförlovats och den 16 februari 1929 frikallats från värnpliktens fullgörande; att Karlsson under förenämnda tjänstgöringsperioder varit sjukskriven endast under tiden från och med den 16 till och med den 22 september 1926 för halsfluss; att han under senare delen av repetitionsövningen år 1927 skulle hava ådragit sig förkylning, för vilken han emellertid icke sjukanmält sig; att han efter utryckningen från sistnämnda repetitionsövning fortfarande varit förkyld; att han den 9 oktober 1927 konstaterats lida av knölros; att han under åren 1928 och 1929 vårdats för såväl vänstersidig som högersidig lungsäcksinflammation; samt att han sedermera vårdats för höfttuberkulos.

Riksförsäkringsanstalten har i avgivet utlåtande meddelat, att anstalten, därest framställning om ersättning gjorts inom vederbörlig tid, skulle hava tillerkänt Karlsson ersättning jämlikt 1909 års militärsättningsförordning.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förevarande framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

4:o.

August Fredrik Harry Persson (*förhöjd livränta*). I en den 6 mars 1936 dagtecknad proposition nr 155 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att till August Fredrik Harry Persson må — utan hinder därav att framställning om jämkning i tidigare beslutad ersättning icke blivit gjord inom tid, som föreskrives i 14 § förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring — från och med den 21 oktober 1935 från bevaringsmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den förhöjda ersättning, vartill han eljest skulle varit berättigad.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Persson, som innehaft fast anställning vid förutvarande Skånska husarregementet från och med den 1 december 1910 till och med den 21 mars 1912, den 28 maj 1911 till följd av olycksfall under tjänstgöring ådragit sig brott å en halskota med åtföljande fullständig förlamning av nedre delen av bålen och båda benen; att riksför-

säkringsanstalten genom särskilda beslut jämlikt bestämmelserna i förenämnda förordning den 18 juni 1909 tillerkänt Persson livränta från och med den 22 mars 1912; att livräntan, som för tiden från och med sistnämnda dag till och med den 31 mars 1915 utgått med 450 kronor för år, motsvarande förlust av arbetsförmågan, samt från och med den 1 april 1915 till och med den 31 mars 1916 med 300 kronor för år, motsvarande en nedläggning i arbetsförmågan med $66\frac{2}{3}$ procent, genom slutligt beslut av anstalten den 17 mars 1916 bestämts att för Perssons återstående livstid utgå med sistnämnda belopp, därå i överensstämmelse med härom meddelade föreskrifter utgått förhöjning, för tiden efter den 30 juni 1923 med 100 procent; att Persson i en den 18 oktober 1935 dagtecknad, till riksförsäkringsanstalten den 21 i samma månad inkommen skrift — under åberopande av läkarintyg, utvisande att Persson vore att anse som fullständigt arbetsoförmögen — anhållit att komma i åtnjutande av förhöjd livränta; samt att riksförsäkringsanstalten genom beslut den 29 oktober 1935 förklarar sig icke kunna till prövning upptaga frågan om jämkning i ersättningen, enär framställning därom icke inkommit till anstalten inom den i 14 § förenämnda förordning den 18 juni 1909 föreskrivna tid.

Riksförsäkringsanstalten har i avgivet utlåtande meddelat, att anstalten efter verkställd utredning rörande Perssons arbetsförmåga och hälsotillstånd funnit styrkt, att Perssons hälsotillstånd under åren alltmera försämrats och att han åtminstone från och med tiden för sin förenämnda framställning om förhöjd ersättning den 18 oktober 1935 och tillsvidare måste anses fullständigt arbetsoförmögen. Därest riksförsäkringsanstalten utan förenämnt laga hinder kunnat upptaga frågan om förhöjd ersättning åt Persson, skulle denne för tiden från och med den 18 oktober 1935 och tillsvidare hava tillerkänts en årlig livränta med 450 kronor jämte 100 procents förhöjning därå, motsvarande förlust av arbetsförmågan.

Föredragande *departementschefen* har funnit med billighet överensstämmande, att Persson, utan avseende därå att frågan om jämkning blivit för sent väckt, finge komma i åtnjutande av en mot den fullständiga arbetsförmågan svarande livränta, samt föreslagit, att förhöjningen skulle utgå från och med den 21 oktober 1935 eller den dag, då Perssons förenämnda ansökan inkommit till riksförsäkringsanstalten.

Under erinran att riksdagen tidigare meddelat dispens från de i 1909 års militärsättningsförordning stadgade preskriptionsbestämmelserna, i vad de avse fråga om jämkning i tillerkänd ersättning, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må vinna riksdagens bifall.

5:o.

Karl Gustav Larsson. I motion II: 336 hemställer herr *Flyg*, »att riksdagen måtte besluta att ålägga Kungl. Maj:t och Kronan att till Karl Gustav Larsson utgiva årlig livränta räknat från den 15 okt. 1920 med det belopp var till Larsson kan anses vara berättigad enligt kungl. förordningen av den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring».

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Larsson, som är född den 6 juni 1894, antogs som volontär vid Svea trängkår den 1 november 1912; att han den 11 i sistnämnda månad under en gymnastikövning därstädes ådrog sig en vrickning av vänstra handleden; att han i anledning härav sjukskrevs under tre dagar; att rörande hans sjuklighet därefter intet funnits i kårens sjukjournaler antecknat förrän den 19 december 1913, vilken dag han på grund av misstänkt åkomma i handleden sjukskrevs till och med den 9 januari 1914; att han den 12 februari sistnämnda år på egen begäran erhöll avsked från sin anställning vid kåren; att han under tiden den 17 juni—den 3 juli 1915 på grund av förvärrad åkomma i handleden var intagen för vård å Örebro läns lasarett; att vid undersökning av åkomman enligt då föreliggande utredning tuberkulos skulle hava konstaterats i ett av handlovens ben, i följd varav detsamma genom operation avlägsnades; samt att Larsson enligt egen uppgift alltsedan dess lider av nedsatt rörelseförmåga och förminskad styrka i vänstra handen jämte armen.

I en till chefen för Svea trängkår ställd, den 6 november 1915 dagtecknad skrift, vilken av kårchefen överlämnades till *riksförsäkringsanstalten*, anhöll Larsson om ersättning i anledning av förenämnda kroppsskada. Genom beslut den 26 november 1915 förklarade anstalten, att som ifrågavarande olycksfallsskada syntes hava varit av lindrig och snart övergående natur detsamma icke kunde anses hava framkallat den sjukdom i handleden, varav Larsson lede, samt att, då i övrigt icke påvisats några omständigheter under Larssons militärtjänstgöring, vilka kunde antagas skäligen hava bidragit till åkomman, någon ersättning jämligt 1909 års militärsättningsförordning icke kunde till honom utgivas.

Den 15 oktober 1930 inkom till *riksförsäkringsanstalten* en förnyad framställning från Larsson om ersättning för följderna av berörda olycksfall. Genom beslut den 13 januari 1931 förklarade anstalten, att enär Larssons sistnämnda framställning till anstalten inkommit först sedan mera än tio år förflutit från det hans tidigare gjorda ansökan inkommit till vederbörande myndighet, anstalten med hänsyn till bestämmelserna i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämming funnit sig icke kunna upptaga framställningen till prövning.

Enligt vad handlingarna i ärendet vidare utvisa instämde Larsson år 1931 Kungl. Maj:t och Kronan till *Stockholms rådhusrätt* med yrkande om åläggande för Kronan att på grund av det Larsson övergångna olycksfallet till honom utgiva årlig livränta, räknad från den 15 oktober 1920, med det belopp, vartill han enligt 1909 års militärsättningsförordning vore berättigad.

Under rättegången gjordes från Larssons sida gällande, att 1862 års preskriptionsförordning icke vore tillämplig i förevarande fall, i det att grunden till Larssons fordringsanspråk icke vore underkastad preskription. Här emot invände riks försäkringsanstalten å Kungl. Maj:ts och Kronans vägnar, att jämlikt rättspraxis, sådan den kommit till uttryck i ett antal domar av Kungl. Maj:t, från tioårig preskription undantagits vissa å familjerättsliga förhållanden grundade fordringsanspråk ävensom vissa anspråk av ofentligrättslig natur men att av nämnda prejudikat icke kunde dragas den slutsatsen, att fordringsanspråk enligt 1909 års militärsättningsförordning i förevarande avseende skulle vara likställda med de sålunda angivna undantagsfallen.

I samband med rättegången upptog riks försäkringsanstalten till förnyad prövning frågan, huruvida Larsson med hänsyn till i ärendet dåmera förbringad utredning kunnat vara berättigad till ersättning, därest ersättningsanspråket icke ansetts preskriberat. För detta ändamål inhämtades yttrande från *medicinalstyrelsen*, som i anslutning till ett av medlemmen av dess vetenskapliga råd professorn G. Söderlund avgivet utlåtande förklarade det icke utslutet, att den skada, Larsson ådragit sig under militärtjänstgöringen, skäligen kunde antagas hava bidragit till uppkomsten av de sjukliga förändringar i vänstra handleden, varav Larsson lede. — I anslutning härtill och efter inhämtande av yttrande från riks försäkringsanstaltens läkare, professorn A. Troell, förklarade anstalten, att Larssons militärtjänstgöring skäligen finge anses hava bidragit till uppkomsten av de sjukliga förändringarna i vänstra handleden men att åkomman icke kunde anses hava medfört nedsättning av Larssons arbetsförmåga med minst tio procent under den tid, ersättningsyrkandet avsåge, varför Larsson icke varit berättigad till ersättning enligt 1909 års militärsättningsförordning, även om hans ersättningsanspråk icke ansetts preskriberat.

I en den 7 oktober 1931 avkunnad dom ogillade *rådhusrätten* Larssons talan under åberopande av ovannämnda preskriptionsförordning.

Rådhusrättens dom fastställdes, efter sökt ändring, genom *Svea hovrätts* dom den 1 april 1932. Sistnämnda dom har vunnit laga kraft.

I en den 27 mars 1933 dagtecknad skrift anhöll Larsson hos *Kungl. Maj:t* att få komma i åtnjutande av ersättning för ifrågavarande kroppsskada, oaktat framställning därom icke gjorts inom föreskriven tid.

Kungl. Maj:t fann, efter riks försäkringsanstaltens hörande, genom beslut den 18 augusti 1933 den av Larsson gjorda ansökningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Utskottet. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har medicinalstyrelsen förklarat det icke uteslutet, att den skada, Larsson ådragit sig under militärtjänstgöringen, skäligen kunde antagas hava bidragit till uppkomsten av de sjukliga förändringar i vänstra handleden, varav Larsson lede. Riksförsäkringsanstalten har likaså för sin del förklarat, att Larssons militärtjänstgöring skäligen finge anses hava bidragit till uppkomsten av ifrågavarande sjukliga förändringar. Med hänsyn till föreliggande omständigheter vill utskottet förorda, att Larsson erhåller dispens från gällande preskriptionsbestämmelser för att i vederbörlig ordning få sin ersättningsfråga prövad enligt grunderna för 1909 års militärsättningsförordning. Skulle Larsson därvid befinnas berättigad till ersättning, torde denna böra utgå från och med den 1 januari 1936.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 336, må medgiva, att till Karl Gustav Larsson må — utan hinder av gällande preskriptionsbestämmelser — från och med den 1 januari 1936 från beväringssmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för 1909 års militärsättningsförordning kan anses berättigad.

Stockholm den 26 mars 1936.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Närvarande: se anteckning å utlåtande nr 20.
